

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

Література

1. Гоголь Н. Повести / Н. Гоголь. – Санкт-Петербург: Издательство Дом «Азбука-классика», 2007. – 317 с.
2. Захаренко О. А. Розраховуємо на мудрість // Віче. – 1993. – № 3.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Литвиненко С. А.

Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

У Національній доктрині розвитку освіти в Україні пріоритетним напрямом державної політики постає підготовка кваліфікованих фахівців, конкурентоспроможних на ринку праці, здатних до творчості й професійного саморозвитку, освоєння та впровадження нових науково-інформаційних технологій. Це зумовлює підвищення зацікавленості науковців до вивчення процесів професійного самовизначення, питань сутності й особливостей, стратегій формування професійної ідентичності майбутніх фахівців, яка виконує функції, пов'язані з адаптацією у професійній спільноті й структуруванням професійного досвіду.

Проблема ідентичності розглядалася з філософських, соціологічних та психолого-педагогічних позицій (Е. Гуссерль, Ж. Дерріда, О. Донченко, В. Зливков, І. Кон, Г. Ложкін, В. Малахова, Ж. Лакан, В. Москаленко, Т. Титаренко, Ю. Хабермас, М. Хайдеггер, В. Ядов та ін.) і посідає значне місце в наукових доробках учених. Структура ідентичності представлена в наукових дослідженнях досить розмаїто, проте найчастіше вирізняється: когнітивний; мотиваційний та ціннісний її компоненти [1; 3]. Професійна ідентичність як складова особистісної ідентичності, виявляється в ототожненні індивіда з професійною спільнотою та відображає особливості самореалізації в діяльності, професії, суспільстві та дозволяє більш повно реалізовувати особистісний потенціал у професійній діяльності, а також прогнозувати можливі наслідки професійного вибору та визначати перспективи розвитку фахівця [2]. На думку А. Лукіянчук [3], професійна ідентичність – це динамічна система, яка формується у процесі професійної освіти та активного розвитку професійної компетентності і впливає на ціннісно-смыслову сферу й удосконалення професійної майстерності майбутнього фахівця. Згідно з Н. Івановою [2], професійна ідентичність є інтегративним поняттям, в якому мають прояв когнітивні, мотиваційні та ціннісні характеристики особистості, що забезпечують орієнтацію у світі професій, професійній спільноті та в широкому соціальному оточенні.

Набуття професійної ідентичності в ході навчання у ВНЗ слугує надійною системою координат для осмислення як професійного, так і особистісного досвіду та виступає невід'ємною складовою професійного становлення вчителів. Оскільки у процесі навчально-професійної діяльності й через неї досягаються цілі й завдання підготовки фахівців. Формування професійної ідентичності відбувається не лише під час навчання, а й під впливом соціально-професійного оточення (середовища ВНЗ, студентської референтної групи, викладачів тощо). Дослідники звертаються до виокремлення чинників, які впливають на формування ідентичності майбутніх учителів, серед яких: суб'єктивні, чи особистісні, внутрішні чинники, пов'язані з ціннісно-смыслову сферою, самосвідомістю, самоактуалізацією, рефлексивністю, компетентністю, творчістю; об'єктивні, чи зовнішні, чинники, пов'язані з вимогами професійної діяльності, яка здійснюється в особистісно орієнтованій парадигмі, що виступає регулюючою основою професійно-особистісного самовизначення вчителя; об'єктивно-суб'єктивні чинники, пов'язані з організацією освітньої та професійної сфер.

Як бачимо, у становленні професійної ідентичності майбутнього вчителя велика увага приділяється об'єктивно-суб'єктивним чинникам, які пов'язані з організацією освітньої та професійної сфер, та внутрішнім чинникам, що пов'язані з ціннісно-смыслову сферою та рефлексивністю майбутніх фахівців. У зв'язку з цим у розробці змістово-організаційних засад поетапного формування професійної ідентичності майбутніх учителів у ході навчання у ВНЗ ми звернулися до використання потенціалу позааудиторної роботи, зокрема, використання кіномистецтва в освітньо-виховній роботі зі студентською молоддю.

Здійснений нами аналіз використання кіномистецтва в педагогічному процесі доводить, що найбільш адекватною формою є дискусійний кіноклуб (О. Баранова, І. Гращенкова, Т. Гринько, І. Левшина, В. Монастирський, Ю. Усова та ін.). Кіноклуб як форма освітньо-виховної роботи є привабливим для підлітків і молоді, оскільки задовольняє потреби в пізнанні, спілкуванні та відпочинку. Додаткова привабливість кіноклубу порівняно із спецкурсом або факультативом у тому, що він належить до сфери дозвілля як добровільна форма спільної діяльності та компонент позанавчальної роботи і дозволяє поєднувати пізнання, спілкування, задоволення і відпочинок.

Отже, професійна ідентичність вчителя – динамічна система та необхідна складова професійного становлення фахівця та його кар'єрного зростання, що починає формуватись у процесі професійної підготовки у ВНЗ та набуває подальшого розвитку у професійній діяльності.

Література

1. Березина Т.С. Становление профессиональной идентичности педагога / Т.С. Березина // Педагогическое образование и наука. – 2008. – № 7. – С. 24–27.
2. Ермолаева Е.П. Преобразующие и идентификационные аспекты профессиогенеза // Психологический журнал. – 1998. – Т. 19. – № 4. – С. 80–87.
3. Лукіянчук А.М. Проблема ідентифікації у професійному становленні студентів вищого навчального закладу I–II рівнів акредитації педагогічного профілю / А.М. Лукіянчук – [Електронний ресурс] – Режим доступу www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/3/statti/2lukiyanchuk/lukiyanchuk.htm
4. Монастырский В.А. Киноискусство в социокультурной работе: Учеб. пособие. – Тамбов: Изд-во Тамбовского ун-та, 1999. – 147 с.
5. Шнейдер Л. Б. Профессиональная идентичность: теория, эксперимент, тренинг / Л. Б. Шнейдер. – М.: МПСИ; Воронеж: МОДЕК, 2004. – 600 с.
6. Тороп К.С. Професійна ідентичність майбутніх вчителів: психологічні особливості, структура, специфіка формування на етапі навчання у ВНЗ / К.С. Тороп // Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології Г.С. Костюка АПН України / За ред. С.Д. Максименка. – К.: «Логос», 2007. – Том. 7, Вип. 13. – С. 162-169.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Лобова О. В.

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Україна

Важливим чинником музичного й загальнокультурного зростання молодших школярів у системі загальної музичної освіти є особистість учителя початкових класів, який має бути підготовленим до проведення навчальної і позаурочної музично-виховної роботи з учнями. Роль викладача музики влучно визначила Г.Падалка: для дітей він не просто коментатор певного музичного твору, він – лоцман в неосяжному океані музики, завдання якого охоплюють широку сферу питань музичного виховання. І виконати їх у змозі лише по-справжньому кваліфікований спеціаліст. Отже, музичне виховання дітей і підготовка вчителя – дві сторони цілісного та нерозривного процесу [3, с. 4].

Тож предметом наступної наукової розвідки є аналіз сучасних тенденцій і проблем музично-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи у ВНЗ.

В історії розвитку мистецької педагогіки було зроблено чимало спроб визначити й певним чином класифікувати якості викладача музичних дисциплін. Зокрема, вагомим внеском у цю справу є розроблена наприкінці 70-х років минулого століття викладачами Одеського педінституту професіограма вчителя музики початкових класів, що вмістила чотири блоки: знання; уміння та навички; здібності; емоції та почуття.

Аналіз сучасних наукових досліджень дозволяє визначити розмаїття особистісних і професійних рис викладача музики у початкових класах. На наш погляд, ці якісні характеристики доцільно інтегрувати в складне багатокomпонентне утворення музично-педагогічної культури – категорії, що безпосередньо кореспондується з метою формування музичної культури школяра.

Сучасні педагогічні тенденції вимагають інноваційного розуміння музичної культури особистості з урахуванням можливостей мистецької освіти для максимальної реалізації інтелектуального, естетичного, творчого потенціалу людини та її різнобічного виховання. Отже, феномен музичної культури набуває нового, більш глобального й універсального змісту.

У цьому контексті доцільно сформулювати такі основні завдання процесу музично-педагогічної підготовки студентів:

- розвивати музично-педагогічну спрямованість майбутніх вчителів (позитивне ставлення до музики та музично-творчої діяльності дітей, розуміння ролі музичної освіти в їх розвитку та вихованні);
- забезпечувати опанування студентами системи знань, умінь і навичок з теорії та методики музичного виховання, а також інших складових музично-педагогічної компетентності педагога;
- сприяти музично-творчому розвитку майбутніх вчителів і формуванню їх готовності до комплексного розвитку учнів засобами музичного мистецтва;